Аналітичний огляд

Програма «ШВИДКИЙ СТАРТ»

Прискорений шлях до професії у сфері дошкільної освіти в Україні

Програма Sesame Workshop з професійного розвитку педагогів дошкільної освіти в Україні

Під керівництвом Sesame Workshop. За підтримки Фонду UBS Optimus
Підготовлено для Міністерства освіти і науки України, партнерів-донорів і партнерів програми

2026 рік

SESAME WORKSHOP

DO!

Зміст

1 Резюме 4

2 Чому була потрібна програма «Швидкий старт» 8

3 Модель програми 11

4 Хронологія: дорожня карта проєкту 13

5 Навчальна програма та її унікальність 16

6 Охоплення та участь у реалізації програми 21

7 Дані про результати навчання та вплив 23

8 Висновки Форуму з обміну досвідом 28

9 Досвід студентів програми «Швидкий старт» 32

10 Досвід провідних тренерів програми «Швидкий старт» 35

11 Основні висновки та набутий досвід 40

12 Виклики під час реалізації 42

13 Рекомендації 45

14 Подальші кроки – сталість і масштабування 48

Цей аналітичний огляд підготували Марина Столяр, директорка програми з розвитку дітей раннього та дошкільного віку, Sesame Workshop, і Соломія Бойкович, засновниця ГО «Добра освіта».

Висловлюємо щиру вдячність усім членам команди, які долучилися до розроблення, реалізації, осмислення та документування програми «Швидкий старт». Особлива подяка – Джессіці Коркоран, старшій менеджерці програм впливу, Sesame Workshop; Фатімі Абдельвахаб, старшій менеджерці з глобальної освіти, Sesame Workshop; Антоніу Фрейтасу, старшому директору з освітнього досвіду, Sesame Workshop; Леслі Куельяр, старшій менеджерці з міжнародної освіти, Sesame Workshop; Девіду Коену, старшому директору з дослідження та оцінювання контенту, Sesame Workshop; Юлії Ісламовій, менеджерці проєкту, ГО «Добра освіта». Їхній фаховий досвід, відданість справі та змістовний внесок допомогли сформувати програму й стали підґрунтям для узагальненого в цьому огляді досвіду.

Резюме

Програма «Швидкий старт» – це прискорений, пов'язаний з університетами шлях до професії у сфері дошкільної освіти в Україні. Програму розроблено й реалізовано під керівництвом Sesame Workshop за підтримки Фонду UBS Optimus як відповідь на гострий дефіцит кадрів у дошкільній освіті України та дедалі більші потреби дітей раннього й дошкільного віку, які постражда-ли від війни, у розвитку, навчанні та емоційній підтримці. Не замінюючи традиційної багаторічної підготовки педагогів, «Швидкий старт» пропонує додатковий шлях, за яким умотивовані дорослі – зокрема ті, хто змінює професію, і особи без попередньої педагогічної освіти – можуть набути практичних дитиноцентрованих компетентностей для роботи в закладах дошкільної освіти.

Програма об'єднала потужний консорціум міжнародних та українських партнерів. Sesame Workshop (SW) здійснювала загальну координацію, розроблення навчальної програми, забезпечення якості, дослідження, адаптацію мультимедійних матеріалів і звітування перед донором та Міністерством освіти і науки України (МОН). ГО «Добра освіта» (ДО) підтри-мувала реалізацію в Україні, набір учасників, координацію з університетами та впровадження програми. Організація «Міжнародні ініціативи з розвитку дитини» (International Child Development Initiatives, ICDI) надала експертну підтримку з питань психосоціальної підтримки, соціально-емоційного нав-чання та захисту дитини. Sesame Workshop розробила модуль «Навчання через гру» як складову інтегрованої навчальної програми. Університети-партнери реалізовували програму й видавали документи про здобуття мікрокваліфікацій. Ізмаїльський державний гуманітарний

університет очолив розроблення моделі мікрокваліфікації, яка згодом стала орієнтиром для Львівського національного університету імені Івана Франка та Харківської гуманітарно-педагогічної академії. Міністерство освіти і науки України провело рецензування навчальної програми та сприяло її узгодженню з національними пріоритетами реформування освіти.

Основою моделі є 12-тижнева навчальна програма обсягом 240 академічних годин і 8 кредитів ЄКТС, яку реалізують у змішаному форматі: очне навчання, онлайн-заняття, педагогічна практика під супроводом у закладі дошкільної освіти та кероване самостійне навчання. Навчальна програма охоплює чотири інтегровані модулі: розвиток дитини раннього та дошкільного віку й педагогіка; «Навчання через гру»; соціально-емоційне навчання та добробут; професійна практика. Відмінною рисою програми є поєднання практичної підготовки, україномовних мультимедійних ресурсів, структурованої рефлексії, оцінювання на основі портфоліо та педагогічної практики під супроводом у закладах дошкільної освіти.

Результати проведеного дослідницькою агенцією «Фама» післяпрограмного дослідження свідчать про суттєві позитивні зміни, які відзначили учасники. За даними 120 респондентів, які взяли участь в обох хвилях опитування (до та після програми), загальний індекс самооцінки компетентностей зріс із 3,65 до 4,32 за п’ятибальною шкалою, а покращення зафіксовано у 86 % учасників. Крім того, 88 % учасників повідомили про зростання впевненості у своїх знаннях і навичках, а 97–99 % позитивно оцінили зрозумілість і структуру програми та співвідношення теорії і практики. Особливо високо учасники оцінили практичні інструменти, фаховість тренерів, завдання для портфоліо, взаємонавчання та компонент «Навчання через гру».

Форум з обміну досвідом, що відбувся 30 червня 2026 року, допоміг поглибити ці висновки завдяки фокус-групам з учасниками програми та провідними тренерами, а також обговоренням із представниками зацікавлених сторін. Учасники повідомили, що вже застосовують ідеї програми на практиці, зокрема навчання на основі гри, спостереження за дитиною, вправи на саморегуляцію та створення безпечного й чутливого до потреб дітей освітнього середовища. Водночас і учасники, і провідні тренери наголосили на потребі в додатковому часі для засвоєння матеріалу, посиленій підтримці з питань інклюзії та роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, чіткіших рекомендаціях щодо фахової термінології та подальшому наставництві після завершення програми.

Провідні тренери підтвердили якість і актуальність навчальної програми, особливо модулів із навчання на основі гри та соціально-емоційного розвитку. Водночас вони визначили кілька напрямів для вдосконалення: темп програми був надто інтенсивним; вимоги модуля 4 і портфоліо були складними для виконання у відведені строки; підготовку тренерів варто доповнити детальним покроковим опрацюванням модулів і практикою оцінювання; для онлайн-навчання потрібна окрема технічна модерація. Ці висновки свідчать про очевидну потребу вдосконалити структуру програми до початку подальших наборів, зберігши практичний і надзвичайно актуальний зміст із мультимедійним супроводом, який учасники оцінили найвище.

Надалі рекомендовано:

скоригувати темп програми; розглянути можливість збільшення її тривалості до п’яти-шести місяців; розширити зміст із питань інклюзії та особливих освітніх потреб; спростити або змінити послідовність виконання вимог до портфоліо; посилити тренінг для тренерів; забезпечити технічну співмодерацію онлайн-занять; створити спільноту випускників або професійну спільноту практиків; а також домагатися формального визнання та інтеграції програми в межах МОН і університетів-партнерів. Після цих удосконалень «Швидкий старт» матиме значний потенціал стати масштабованою моделлю підготовки педагогів дошкільної освіти в Україні та, можливо, в інших умовах, на які вплинули надзвичайні ситуації.

Чому була потрібна програма «Швидкий старт»

Програма «Швидкий старт» – це прискорена тримісячна модель підготовки, яка відкриває новий, швидший шлях до професії у сфері дошкільної освіти в Україні. Її створено у відповідь на подвійну кризу: гострий дефіцит кваліфікованих вихователів, що й надалі поглиблюється, і нагальні освітні та емоційні потреби дітей раннього й дошкільного віку, які постраждали від тривалої війни. Не замінюючи традиційної багаторічної підготовки педагогів, програма доповнює її та надає вмотивованим дорослим, зокрема особам без попередньої педагогічної освіти, практичні дитиноцентровані навички, потрібні для підтримки навчання і розвитку наймолодших дітей України.

Програму реалізує Sesame Workshop за підтримки Фонду UBS Optimus. Вона об'єднує міжнародний досвід та українські інституції для впровадження моделі професійного розвитку, що ґрунтується на визначених потребах, передбачає мультимедійний супровід і відповідає пріоритетам реформування Міністерства освіти і науки України.

Навіщо створено програму

- **Кадрова криза:** укомплектованість кадрами закладів дошкільної освіти, що продовжують працювати, становить приблизно 89,5 %, а кількість вакантних педагогічних посад перевищує 5 300. Упродовж 2018–2021 років чисельність педагогів віком до 35 років скоротилася на 17,8 %, тоді як чисельність педагогів віком понад 60 років зросла на 19,1 %. Старіння кадрового складу не дає змоги задовольнити наявний попит.

- **Діти під тиском обставин:** тисячі закладів освіти пошкоджено або зруйновано, а доступ до програм розвитку дітей раннього та дошкільного віку мали лише 71,3 % дітей віком 0–5 років. Педагогам украй потрібні навички надання психосоціальної підтримки, застосування травмоінформованого підходу та організації навчання на основі гри.

- **Застарілі моделі підготовки:** наявна система професійного розвитку педагогів є тривалою й надміру теоретичною, унаслідок чого новим педагогам бракує підготовки до практичних реалій роботи в групі та реагування на кризові умови.

Відмінні риси програми

- **Прискорений шлях:** цілеспрямована тримісячна модель замість багаторічного навчання дає змогу швидко підготувати кваліфікованих дорослих до роботи з дітьми, водночас зберігаючи належну якість підготовки.

- **Новий шлях до професії:** програму розроблено для майбутніх педагогів, зокрема осіб, які змінюють професію та не мають формальної педагогічної освіти, що розширює коло людей, які можуть працювати у сфері дошкільної освіти.

- **Мікрокваліфікації з реальною цінністю:** випускники отримують виданий університетом документ про здобуття мікрокваліфікації, яку визнає система вищої освіти України. Це забезпечує кваліфікації

кваліфікації репутаційну цінність і значущість на ринку праці та сприяє працевлаштуванню у сфері дошкільної освіти.

- **Поєднання реагування на нагальні потреби та довгострокової реформи:** модель відповідає на безпосередні потреби воєнного часу й водночас інтегрує навчання на основі гри, соціально-емоційне навчання та захист дитини в довгострокове реформування системи підготовки педагогів.

Бачення

В основі програми лежить спільне бачення, що передбачає:

забезпечити ВСІМ дітям раннього та дошкільного віку в Україні доступ до якісної, безпечної та чутливої до їхніх потреб дошкільної освіти попри кризу;

сформувати кадровий резерв добре підготовлених і сертифікованих педагогів дошкільної освіти для подолання дефіциту кадрів;

інтегрувати навчання на основі гри, соціально-емоційне навчання та захист дитини в систему професійного розвитку педагогів;

підтримувати сталість і масштабування реформи системи освіти України.

Модель програми

Програму «Швидкий старт» реалізував консорціум, який поєднав світовий дослідницький досвід і фаховість у розробленні навчальних програм із глибоким знанням української системи освіти на місцевому рівні. Sesame Workshop координує спільну роботу, а міжнародні й українські партнери відповідають за розроблення навчальної програми, спеціалізований зміст, її реалізацію та сертифікацію на базі університетів.

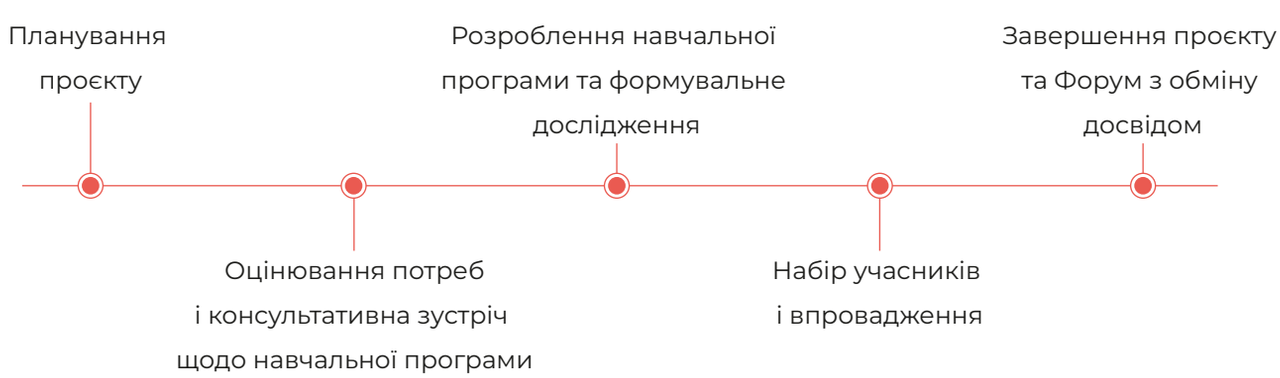
Партнер	Роль у програмі
Sesame Workshop (провідний партнер)	Здійснює основну координацію з донором і партнерами; керує розробленням навчальної програми та контролем якості; очолює дослідження (оцінювання потреб, огляд літератури, формувальне дослідження); відповідає за звітування перед донором і МОН; розробляє й адаптує мультимедійний контент.
Sesame Workshop	Розробляє й реалізує модуль «Навчання через гру» та забезпечує навчання з ігрової педагогіки під керівництвом провідних тренерів; надає постійну технічну й консультативну підтримку та рецензує модулі програми.
ICDI (International Child Development Initiatives)	Надає експертно-консультативну підтримку з питань психосоціальної підтримки (PSS), соціально-емоційного навчання (SEL) і захисту дитини; розробляє елементи навчальної програми та її рамкову структуру; проводить тренінг для тренерів; рецензує матеріали для забезпечення їхньої якості.

Партнер	Роль у програмі
ГО «Добра освіта»	Партнер-виконавець в Україні: проводить семінар із розроблення змісту; очолює повне впровадження навчальної програми; набирає та навчає учасників програми; організовує навчальні зустрічі й координацію з університетами; сприяє створенню мультимедійних матеріалів.
Університети-партнери	Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка та Харківська гуманітарно-педагогічна академія набирають учасників, реалізують програму, організовують практику випускників у місцевих закладах дошкільної освіти та видають документи про здобуття мікрокваліфікацій.
Міністерство освіти і науки України	Рецензує навчальну програму й надає пропозиції; сприяє узгодженню програми з національними рамками, стандартами та пріоритетами реформування.

Управління програмою. Sesame Workshop здійснює загальне управління проєктом, координацію, укладення договорів і звітування; до освітнього напряму роботи – розроблення та впровадження навчальної програми – залучено ICDI, ГО «Добра освіта» й університети; окремий дослідницький напрям охоплює оцінювання потреб, формувальне дослідження, моніторинг, оцінювання та навчання (MEL), а також Форум з обміну досвідом. Проєкт навчальної програми готує ICDI; Sesame Workshop координує зворотний зв’язок; МОН, ГО «Добра освіта» та університети проводять рецензування; остаточне затвердження очолює Sesame Workshop.

Хронологія: дорожня карта проєкту

Модель «Швидкий старт» розробляли поетапно, на основі фактичних даних, послідовно переходячи від діагностики до проєктування, апробації, реалізації та осмислення досвіду. Проєкт розпочався з планування й формування консорціуму в період із листопада 2024 року до січня 2025 року. У лютому-травні 2025 року було проведено оцінювання потреб та огляд літератури. Ці початкові заходи підтвердили потребу у прискореному шляху до професії у сфері дошкільної освіти із забезпеченням якості та особливим акцентом на практичній підготовці, наставництві, відборі учасників й інституційному визнанні.

Результати оцінювання потреб розглянули під час Консультативної зустрічі щодо навчальної програми, що відбулася 17–18 травня 2025 року у Львові. Зустріч об’єднала представників Sesame Workshop, ГО «Добра освіта», ICDI, дослідницької агенції «Фама», університетів, практиків дошкільної освіти, місцевих органів влади та експертів у сфері розвитку й освіти дітей раннього та дошкільного віку. Завдяки публічній дискусії, панельному обговоренню, сесіям за методом «Світове кафе» (World Café) і мозковому штурму учасники допомогли сформувати концепцію програми, структуру модулів, результати навчання, підхід до педагогічної практики, цільову аудиторію, профіль тренера та майбутній шлях сертифікації.

У період із червня 2025 року до лютого 2026 року розпочалося розроблення навчальної програми та формувальне дослідження. Чотири модулі, матеріали для тренерів і студентів, завдання для портфоліо, інструменти оцінювання та мультимедійні ресурси було розроблено й адаптовано до українського контексту за участю партнерів, університетів, педагогів, майбутніх педагогів і МОН. У березні-травні 2026 року модель апробували за допомогою проведення тренінгу для тренерів, набору учасників та впровадження програми в регіональних університетах-партнерах.

Завершальний етап було присвячено навчанню й осмисленню досвіду. У червні 2026 року Форум з обміну досвідом об'єднав учасників програми, провідних тренерів, університети, партнерів та інші зацікавлені сторони для аналізу реалізації й перших результатів. Разом із післяпрограмним оцінюванням «Фама» ці напрацювання стали основою для рекомендацій щодо вдосконалення моделі, посилення її інституційного впровадження та планування подальшого масштабування.

Етап	Період	Основні заходи
Планування проєкту	Листопад 2024 р. — січень 2025 р.	Формування консорціуму, планування роботи, укладення договорів і підготовка до установчої зустрічі.
Оцінювання потреб і консультативна зустріч щодо навчальної програми	Лютий-травень 2025 р.	Оцінювання потреб та огляд літератури; установча зустріч партнерів (березень 2025 р.); Консультативна зустріч щодо навчальної програми / семінар із розроблення змісту у Львові (травень 2025 р.).

Етап	Період	Основні заходи
Розроблення навчальної програми та формувальне дослідження	Червень 2025 р. – лютий 2026 р.	Розроблення проєктів чотирьох модулів і ресурсів; формувальне дослідження за участю педагогів, майбутніх педагогів і тренерів; створення мультимедійних ресурсів; рецензування зацікавленими сторонами; залучення двох додаткових університетів.
Набір учасників і впровадження	Березень-травень 2026 р.	Тренінг для тренерів; набір учасників у трьох регіонах; реалізація тримісячної навчальної програми.
Завершення проєкту та Форум з обміну досвідом	Червень-липень 2026 р.	Форум з обміну досвідом (червень 2026 р.) для аналізу реалізації та результатів; узагальнення набутого досвіду; планування сталості й масштабування; підсумкове звітування.

Примітка: строки набору учасників і впровадження змінили порівняно з початковим планом через залучення двох додаткових університетів і погіршення умов діяльності. Попри це, програму реалізовано відповідно до затвердженого робочого плану.

Навчальна програма та її унікальність

Основою програми «Швидкий старт» є тримісячна навчальна програма з мультимедійним супроводом, створена спеціально для українського контексту воєнного часу. Її розроблено в межах формувального процесу за участю зацікавлених сторін і перекладено українською мовою. Університети-партнери та ДУ «Український інститут розвитку освіти» (УІРО) провели рецензування, щоб забезпечити відповідність національним рамкам і стандартам.

Оцінювання потреб і Консультативна зустріч щодо навчальної програми (етап проєктування)

На формування структури та змісту програми спершу вплинуло оцінювання потреб, а потім – консультативний процес щодо навчальної програми. У межах оцінювання потреб дослідили кадрову кризу в дошкільній освіті, прогалини в наявній системі підготовки та професійного розвитку педагогів, ставлення до прискореної підготовки, а також очікування щодо змісту, формату, цільової аудиторії, процедури відбору, педагогічної практики, оцінювання та шляху сертифікації. Результати підтвердили потребу у прискореному шляху до професії із забезпеченням якості, який не замінював би вищої освіти, а створював додаткову можливість для вмотивованих дорослих, які мають відповідний досвід або виражений інтерес до роботи з дітьми раннього й дошкільного віку.

Оцінювання потреб також визначило кілька пріоритетів для проєктування: практичне навчання має бути центральним компонентом; підготовка повинна передбачати можливості спостерігати за роботою досвідчених

педагогів і опрацьовувати реальні випадки; під час педагогічної практики учасники мають отримувати наставницьку підтримку й супровід; програма повинна охоплювати розвиток дітей, дошкільну педагогіку, навчання через гру, безпечне й інклюзивне середовище, спілкування з дітьми та родинами, психоемоційну підтримку й роботу з дітьми з особливими освітніми потребами. Ці висновки безпосередньо зумовили рішення створити змішану, практикоорієнтовану програму зі структурованими завданнями, педагогічною практикою під супроводом і сертифікацією, пов'язаною з університетами.

Консультативна зустріч щодо навчальної програми, проведена 17–18 травня 2025 року у Львові, допомогла перетворити ці висновки на конкретні рекомендації щодо моделі та змісту програми. У зустрічі взяли участь представники Sesame Workshop, ГО «Добра освіта», ICDI, дослідницької агенції «Фама», університетів, практики дошкільної освіти, місцеві органи влади та експерти у сфері розвитку й освіти дітей раннього та дошкільного віку. Учасники наголосили, що сучасні студенти більше готові практикуватися, ніж здобувати теоретичні знання; онлайн-теорія корисна лише в поєднанні з керованим очним навчанням; очне навчання важливе, оскільки взаємодія з іншими студентами, наставниками й дітьми формує професійне мислення та спосіб сприйняття.

Консультативна зустріч також допомогла уточнити змістові пріоритети навчальної програми, зокрема модуля «Навчання через гру».
До рекомендованих компонентів увійшли: гра як провідна діяльність дитини дошкільного віку; види та класифікація ігор для різних періодів дошкільного віку; інтеграція гри в освітній процес; сучасні ігрові підходи й технології; гра як метод стабілізації психоемоційного стану дітей; рольова гра; навчання математики й мови через ігри; партнерство під час гри; розвиток м'яких навичок, уміння працювати в команді та емоційного інтелекту через гру. Додатковими пріоритетами стали рання грамотність і формування математичних навичок, музичний та естетичний розвиток дітей дошкільного віку, а також виважене позиціонування прискореної підготовки як доповнення до вищої освіти, а не її заміни.

Чотири інтегровані модулі

Програма триває 12 тижнів і має загальний обсяг 240 академічних годин. Її реалізують у змішаному форматі: 24 години очного навчання, 90 годин онлайн-занять, 88 годин педагогічної практики під супроводом у закладі дошкільної освіти та 38 годин керованого самостійного навчання. Розподіл годин за модулями наведено нижче.

Модуль	Спрямування	Усього годин	Кредити / тижні
Принципи розвитку дитини раннього та дошкільного віку, психологія і педагогіка	Базові знання про розвиток і навчання дітей раннього та дошкільного віку, а також педагогічні підходи, що їх підтримують.	45 год	1,5 ЄКТС / 2,5 тиж.

Модуль	Спрямування	Усього годин	Кредити / тижні
Навчання через гру	Практична ігрова педагогіка (розроблена спільно з Фундацією LEGO), що сприяє залученості, творчості та навчанню через гру.	45 год	1,5 ЄКТС / 2,5 тиж.
Соціально-емоційне навчання та добробут	Навички підтримки емоційного добробуту й стійкості дітей, інтегровані з психосоціальною підтримкою та захистом дитини.	30 год	1 ЄКТС / 1 тиж.
Професійна практика (зокрема педагогічна практика)	Практична робота під супроводом у реальних закладах дошкільної освіти, зокрема 70 годин педагогічної практики.	120 год	4 ЄКТС / 6 тиж.
УСЬОГО (повна програма)	Змішаний формат: 24 год очного навчання, 90 год онлайн, 88 год практики, 38 год самостійного навчання.	240 год	8 ЄКТС / 12 тиж.

Кожен модуль містить повний комплект матеріалів: посібник для тренера, посібник для студента, збірник матеріалів для портфоліо й роздаткових матеріалів, а також готові до використання презентації. До них вбудовано інструменти оцінювання, зокрема тести за кожним модулем і завдання для портфоліо, узгоджені з визначеними результатами навчання.

Унікальні риси навчальної програми

- **Чутливість до кризових умов закладена в структуру та зміст:** програма безпосередньо враховує реалії воєнного часу – реагування на травматичний досвід, подолання освітніх втрат, інклюзивні підходи та соціально-емоційне навчання.

- **Мультимедійний супровід і локалізація:** п'ять пріоритетних мультимедійних ресурсів показують реальні українські групи та педагогів і висвітлюють освітнє середовище у групі, чутливу взаємодію педагога з дитиною, професійні ролі й межі, підтримку дітей під час щоденних переходів і моделювання спільного фасилітування гри. Це закріплює основні повідомлення й полегшує розуміння.

- **Практичність, ігровий характер і чутливість до потреб:** модель надає перевагу практичним навичкам перед теорією, поєднуючи мультимедійні матеріали, різні види діяльності та структуровану рефлексію.

- **Прискорений формат із належним узгодженням:** тримісячний формат узгоджено з реформами МОН; він цілеспрямовано поєднує реагування на нагальні потреби з довгостроковим розвитком.

- **Інтегрований спеціалізований зміст:** навчання на основі гри, а також соціально-емоційне навчання (SEL), психосоціальна підтримка (PSS) і захист дитини (ICDI) поєднані в єдиний узгоджений шлях підготовки, а не викладаються ізольовано.

Охоплення та участь у реалізації програми

Впровадження навчальної програми цілеспрямовано здійснювали на базі університетів, щоб забезпечити інституційну довіру до прискореної моделі, чіткий процес оцінювання та визнаний шлях сертифікації. Це рішення ґрунтувалося на результатах оцінювання потреб і Консультативної зустрічі щодо навчальної програми, які засвідчили: прискорена підготовка має не замінювати вищу освіту, а доповнювати її, гарантуючи якість, водночас із формальними системами підготовки та професійного розвитку педагогів.

Університети-партнери було обрано для апробації моделі в різних регіональних і соціальних контекстах. Харків представляв прифронтовий контекст із високими безпековими ризиками; Київ і Львів – регіони з великою кількістю внутрішньо переміщених родин і значним попитом на педагогів дошкільної освіти; Одеська область, представлена Ізмаїлом, – важливий багатокультурний контекст, що дав програмі змогу опрацювати питання різноманіття, інклюзії та чутливості до різних потреб громад. Таке географічне охоплення дало змогу перевірити функціонування навчальної програми, педагогічної практики, моделі провідних тренерів і способу здобуття мікрокваліфікації за різних умов реалізації в Україні.

У таблиці нижче узагальнено дані про охоплення програми за осередками її реалізації та університетами-партнерами.

Охоплення програми та реалізація	Львівський осередок програми	Ізмаїльський осередок програми	Харківський осередок програми	Київський осередок програми
Кількість поданих заявок	130	51	50	120
Початкова цільова кількість учасників	30	30	30	30
Кількість зарахованих студентів	45	30	28	45
Кількість студентів, які завершили програму	40	27	22	45
Кількість провідних тренерів	6	4	4	4
Залучені університети	Львівський національний університет імені Івана Франка	Ізмаїльський державний гуманітарний університет	Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна Академія» Харківської обласної ради	немає
Інформація про належність до прифронтового регіону або відповідної безпекової зони (червоної, зеленої тощо)	безпечна територія	під постійними атаками	прифронтова територія	під постійними атаками

Дані про результати навчання та вплив

В основу програми покладено два напрями дослідження. На етапі проєктування формувальне дослідження дало змогу перевірити навчальну програму за участю зацікавлених сторін в Україні. Після завершення програми дослідницька агенція «Фама» провела незалежне дослідження впливу, щоб оцінити відчутні для учасників зміни. Нижче наведено основні післяпрограмні результати; вичерпні дані містяться у відповідних звітах.

Післяпрограмний вплив: самооцінка учасників (дослідження «Фама»)

У межах незалежного дослідження до і після програми дослідницька агенція «Фама» спільно з ГО «Добра освіта» опитала тих самих учасників перед початком і після завершення програми. Остаточна вибірка складалася зі 120 респонденток, чиї відповіді було зіставлено в чотирьох регіонах реалізації – Київській, Львівській, Одеській і Харківській областях. Початкове опитування проведено в березні 2026 року, а підсумкове – у травні-червні 2026 року.

Профіль учасниць у вибірці оцінювання «Фама»

Остаточна аналітична вибірка в межах проведеного агенцією «Фама» оцінювання навчальної програми охоплювала 120 зіставлених відповідей, наданих до і після програми. Вибірка складалася виключно з жінок; отже, результати відображають зміни щодо самооцінки учасниць програми й не можуть бути узагальнені за межами цієї групи.

Характеристика профілю	Спрямування
Вік	1 % – 18–24 роки; 32 % – 25–34 роки; 51 % – 35–44 роки; 15 % – 45–54 роки; 1 % – 55–64 роки.
Регіон проживання	38 % – Київська область і місто Київ; 26 % – Львівська область; 18 % – Одеська область; 17 % – Харківська область; 1 % – Полтавська область.
Тип населеного пункту	62 % – місто; 22 % – село; 16 % – селище міського типу.
Рівень освіти	11 % – професійна або фахова передвища освіта; 22 % – перший рівень вищої освіти; 64 % – другий рівень вищої освіти; 3 % – науковий ступінь.
Галузь попередньої освіти	37 % – освіта; 35 % – інші галузі; 28 % – соціальні та гуманітарні науки.
Попередній досвід	95 % мали досвід роботи з дітьми або догляду за ними; 58 % до початку програми проходили неформальне навчання у сфері освіти й догляду за дітьми раннього та дошкільного віку (ECEC).

Учасниці оцінили власні компетентності за 30 результатами навчання, визначеними для програми й об’єднаними в чотири блоки.

- **Показники компетентностей зросли** в усіх блоках: загальний індекс самооцінки підвищився з 3,65 до 4,32 (+0,67 за п’ятибальною шкалою), а покращення зафіксовано у 86 % учасниць.

- **88 %** повідомили, що після програми стали впевненішими у власних знаннях і навичках.

- **Висока оцінка реалізації:** 97–99 % учасниць позитивно оцінили зрозумілість і структуру програми та співвідношення теорії і практики (середні оцінки окремих тверджень – 4,78–4,93 з 5); 95 % не погодилися з контрольним твердженням зі зворотним формулюванням, що програма «не покращила їхніх знань».

Зростання самооцінки компетентностей за блоками (п’ятибальна шкала):

Блок компетентностей	Зростання (до → після)
Загальний індекс компетентностей	+0,67 (3,65 → 4,32)
Навчання через гру	+0,72 (найбільше зростання)
Соціально-емоційний розвиток	+0,71
Професійна діяльність вихователя	+0,61 (найвищий початковий рівень)
Розвиток дитини та основи дошкільної освіти	Найнижчі оцінки в обох хвилях, що відображає обмежену попередню фахову освіту учасниць

Шлях до професії

77 % орієнтовані на роботу вихователями закладів дошкільної освіти (ЗДО), а 87,5 % вважають програму достатньою для досягнення цієї професійної мети (середня оцінка – 4,39 з 5).

97,5 % мають намір продовжувати навчання у сфері дошкільної освіти – переважно на короткострокових курсах (72 %), за допомогою самостійного навчання (64 %) і під час семінарів (56 %).

Досягненню мети сприяють матеріали програми (94 %) та постійне спілкування з іншими учасниками й тренерами (77 %), що вказує на цінність підтримання спільноти випускників після завершення програми.

Реалістичніше уявлення про професійну роль

Поряд з очевидними позитивними змінами дослідження виявило важливий нюанс: самооцінка готовності та здатності працювати вихователем істотно не змінилася – обидва показники залишилися «вищими за середні», натомість усвідомлення складності професії суттєво зросло (з 3,92 до 4,35). Приблизно 10 % учасниць після програми повідомили про зниження впевненості; усі вони оцінили професійну роль як надзвичайно вимогливу. Це свідчить не про слабкість програми, а про те, що вона сформувала реалістичніше, зорієнтоване на розвиток розуміння професії, і вказує: деяким випускницям буде корисна подальша підтримка після завершення навчання.

Що учасниці оцінили найбільше та що хотіли б змінити

У відкритих відповідях учасниці найвище оцінили нові знання й теоретичний матеріал, практичні інструменти, фахові пояснення тренерів наживо, аналіз реальних випадків і спільноту однодумців. «Навчання через гру» стало ключовою зміною в розумінні ними ролі вихователя. Найпоширенішими пропозиціями були збільшення часу на засвоєння матеріалу (багатьом було складно поєднувати тримісячну програму з роботою) та створення окремого розширеного модуля з питань інклюзії і роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Запропоноване вдосконалення змісту й формату програми	Кількість згадувань
Надати більше часу для навчання / продовжити тривалість програми	35
Розширити зміст щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та/або інвалідністю, підтримки мовленнєвого розвитку та спеціальної освіти (бажано у формі окремого модуля)	15
Додати більше практичних видів діяльності, розгляд практичних ситуацій з реального життя та відео, що демонструють роботу з дітьми	14
Організувати більше очних зустрічей і сесій взаємообміну для обговорення професійного досвіду	12
Проводити програму в іншу пору року, бажано на початку навчального року, а не наприкінці	10
Програму складно поєднувати з роботою	6
Спростити модуль 4 (законодавча й нормативна документація) або поділити його на менші розділи	6
Раніше надавати друковані навчальні матеріали й посібники	2

«Найкориснішими були практичні завдання та портфоліо, оскільки вони допомогли мені застосовувати теорію в реальній роботі з дітьми», – учасниця програми.

Висновки Форуму з обміну досвідом

Якісні дані, наведені в цьому розділі, отримано під час Форуму з обміну досвідом – одноденного заходу програми, що відбувся 30 червня 2026 року й об'єднав приблизно 50 представників зацікавлених сторін, зокрема представників Sesame Workshop, ГО «Добра освіта», університетів-учасників, провідних тренерів, окремих учасників програми та інших партнерів. Метою Форуму було осмислити реалізацію й перші результати, визначити набутий досвід і підготувати інформаційну основу для майбутньої адаптації, інституційного впровадження та масштабування моделі підготовки педагогів дошкільної освіти в Україні.

Форум поєднав огляд програми, основні досягнення проєкту й попередні висновки щодо реалізації, представлені дослідницькою агенцією «Фама», сесію зацікавлених сторін за методом «Світове кафе» та паралельні фокус-групи з провідними тренерами й учасниками програми. Під час «Світового кафе» розглянули актуальність програми, умови її впровадження, можливості масштабування, напрями майбутнього вдосконалення структури й змісту програми та її інституційну сталість.

Панельна дискусія про архітектуру професійного розвитку педагогів в Україні

Під час панельної дискусії та обговорення із зацікавленими сторонами програму «Швидкий старт» розглянули в ширшій архітектурі професійного розвитку педагогів в Україні. Обговорення вийшло за межі самої програми та зосередилося на тому, як прискорені шляхи підготовки, мікрокваліфікації, професійні стандарти, заклади вищої освіти й визнання з боку МОН можуть спільно посилити кадрову систему дошкільної освіти.

Основні висновки панельної дискусії та «Світового кафе»

- Мікрокваліфікації набувають значення для освітньої політики, однак потребують ретельного узгодження з професійними стандартами та формальними освітніми траєкторіями.

- Професію вихователя варто розглядати цілісно: не можна просто перетворити окремі трудові функції з професійного стандарту на самостійні мікрокваліфікації, не врахувавши професійну роль у повному обсязі.

- Заклади вищої освіти можуть розробляти внутрішні положення про мікрокваліфікації, застосовуючи процедури, подібні до тих, що використовуються для бакалаврських і магістерських програм.

- У майбутніх стандартах і способах підготовки варто визначити, чи потрібно розділяти на модулі компетентності вихователів, які працюють із дітьми віком до трьох років, і вихователів, які працюють із дітьми дошкільного віку від трьох років, чи відобразити їх у більш диференційованому професійному стандарті.

- Офіційне затвердження або рекомендація МОН є ключовою умовою майбутнього масштабування та інтеграції у системи вищої освіти й професійного розвитку.

- Заклади, які вже апробували програму, потенційно можуть стати регіональними хабами для підготовки нових тренерів і надання методичної підтримки громадам.

- Для пов’язання цього способу підготовки з реальними потребами ринку праці необхідно залучати місцеві громади, керівників закладів дошкільної освіти, центри зайнятості й регіональні органи влади.

Цитати учасників панельної дискусії / думки зацікавлених сторін

«Заклади вищої освіти (ЗВО) розробляють власні нормативні положення про мікрокваліфікації. Процес їх створення та впровадження подібний до розроблення традиційних бакалаврських чи магістерських програм. Найлогічніший підхід – безпосередньо інтегрувати вимоги професійного стандарту у формальну освіту»

ЮРІЙ РАШКЕВИЧ

Д.т.н., професор; член Національного агентства кваліфікацій; ексзаступник міністра освіти і науки України; один із розробників Національної рамки кваліфікацій

«Міністерство освіти і науки цілковито підтримує загальноєвропейський підхід до розвитку мікрокваліфікацій. Цей термін уже поступово входить до українського нормативно-правового дискурсу – зокрема завдяки наказу МОН № 966 від 2025 року (Методичні рекомендації щодо особливостей реалізації освітніх програм у галузі знань А “Освіта”), який офіційно рекомендує закладам освіти виокремлювати модулі програм, видавати відповідні документи та присуджувати мікрокваліфікації згідно з європейськими стандартами. Наступний крок – закріпити цей термін у законодавстві»

ІГОР БАЛУБА

Керівник експертної групи з розвитку системи кваліфікацій та освіти дорослих, Директорат вищої освіти і освіти дорослих МОН

«Професійний стандарт не повинен бути сухим бюрократичним документом, який використовують виключно для прийняття на роботу або розроблення програм у закладах вищої освіти. Його головне призначення – слугувати орієнтиром для безперервного професійного розвитку»

ЛЮДМИЛА СІЛЬВАШКО

Головний спеціаліст відділу дошкільної освіти МОН

«Програма надзвичайно інтенсивна. Через значне професійне й сімейне навантаження учасникам було складно дотримуватися строків. Кафедра рекомендує збільшити загальну тривалість програми на 1,5–2 місяці, щоб створити комфортніші умови навчання»

ДОРА ІВАНОВА

К.пед.н., доцент; завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університету (пілотний ЗВО)

Узгоджені під час «Світового кафе» й обговорення із зацікавленими сторонами умови впровадження та масштабування

- **Офіційне визнання та гнучкість:** програму має затвердити або рекомендувати Міністерство освіти і науки України. Її варто гнучко інтегрувати в освітній процес як вибіркову дисципліну чи окремий сертифікований курс для студентів або як обов'язкову чи вибіркову складову наявних програм підготовки та професійного розвитку педагогів.

- **Створення регіональних хабів:** заклади вищої освіти, які вже успішно апробували програму, мають стати регіональними хабами для підготовки нових тренерів і надання методичної підтримки громадам.

- **Залучення зацікавлених сторін:** для визначення освітніх потреб необхідна тісна співпраця з місцевими громадами (ОТГ) і керівниками закладів дошкільної освіти (ЗДО).

- **Фінансування:** грантове фінансування й державну підтримку визначено як імовірні джерела, необхідні для подальшого масштабування.

Досвід студентів програми «Швидкий старт»

У цьому розділі узагальнено досвід учасників, які завершили програму «Швидкий старт», на основі післяпрограмного опитування «Фама» та фокус-груп з учасниками під час Форуму з обміну досвідом. Відгуки учасників були переважно позитивними; особливо важливо, що вони вже застосовували ідеї програми на практиці в роботі з дітьми.

Що учасники оцінили найбільше

У відкритих відповідях учасники найчастіше називали:

нові знання й теоретичний матеріал (цю цінність згадували найчастіше), причому «Навчання через гру» стало ключовою зміною в розумінні ролі вихователя;

практичні інструменти й завдання – практичні методики, портфоліо та аналіз реальних випадків, які можна було застосовувати одразу;

тренерів – їхні фахові пояснення наживо та використання реальних прикладів із практики;

спільноту однодумців – обмін досвідом із колегами й живе спілкування на зустрічах.

Що вже застосовують у роботі з дітьми

На запитання про те, які ідеї вони вже випробували або готові застосувати, учасники найчастіше називали педагогіку, натхненну підходом Монтессорі, гру як метод навчання та структуроване спостереження за дитиною – спільне ядро для всіх регіонів. Інші відповіді різнилися за регіонами: у Києві учасники надавали перевагу конкретним, відтворюваним практикам (куточок тиші, вільна гра, дихальні вправи для саморегуляції); у Львові простежувався найширший і найбільш концептуальний набір підходів (Монтессорі, Русова, Фребель, інклюзія, спостереження); в Одесі віддавали перевагу класичним підходам (Монтессорі, Сухомлинський); у Харкові відповіді охоплювали підхід Фребеля, ранкове коло й емоційну саморегуляцію. Ці відмінності, імовірно, пояснюються тим, що кожен регіон мав власного провідного тренера.

Упевненість, потреби в підтримці та поради майбутнім учасникам

Більшість учасників завершили програму з більшою впевненістю й мотивацією продовжувати навчання: 88 % повідомили про зростання впевненості у своїх знаннях і навичках, а 97,5 % мають намір і надалі навчатися у сфері дошкільної освіти. Невелика частка учасників відчула протилежне – чіткіше усвідомила, наскільки вимогливою є професія. Це підкреслює цінність подальшого наставництва й спільноти випускників після завершення програми.

Потреби в підтримці. До програми долучилися деякі фахівці без спеціалізованої вищої педагогічної освіти. Для таких учасників критично важливі покрокові пояснення базової фахової термінології. Основне занепокоєння стосується організації інклюзивної освіти. Учасникам складно одразу перейти на коректну професійну термінологію (наприклад, відмовитися від застарілого вислову «інклюзивна дитина» й замінити його на «дитина з особливими освітніми потребами»). Вони непокояться, чи зможуть спілкуватися без помилок в інклюзивному середовищі.

Також порушувалися питання технічних та організаційних труднощів онлайн-формату. Робота в Zoom або MS Teams іноді обмежувала групову динаміку, а учасники непокоїлися через технічні збої, які заважали їм повноцінно обмінюватися досвідом у кімнатах для роботи в групах.

Поради майбутнім учасникам полягали у тому, що не треба боятися браку відповідного досвіду; варто якомога активніше долучатися до змістовних дискусій і розгляду практичних ситуацій; а також бути відкритими до зворотного зв'язку від тренерів, особливо щодо належного вживання інклюзивної термінології та роботи над портфоліо.

> «Практичні інструменти для підтримки дітей, вправи на саморегуляцію, робота з емоціями та створення безпечного освітнього середовища»
>
> **учасниця програми**

> «Подання матеріалу через приклади самих педагогів і робота з колегами в малих групах»
>
> **учасниця програми**

Досвід провідних тренерів програми «Швидкий старт»

У цьому розділі представлено погляд провідних тренерів, які реалізовували програму: їхню підготовку, досвід проведення навчання й рекомендації для майбутніх наборів. Дані отримано під час фокус-груп із провідними тренерами на Форумі з обміну досвідом.

Зміст навчальної програми

Провідні тренери повідомили, що теми соціально-емоційного розвитку й організації ігрової діяльності в закладах дошкільної освіти було опрацьовано вдало. Зміст доповнювали зрозумілі приклади й короткі навчальні відео, що полегшувало його розуміння.

Найскладніший матеріал стосувався планування діяльності за новою системою. Учасникам було важко зіставити його з традиційною українською системою занять і навчальними програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України. Оскільки заняття залишаються основною формою організації дошкільної освіти в Україні, зв'язок між методами навчання, запропонованими програмою, і плануванням у межах цієї системи не завжди є очевидним.

Провідні тренери рекомендували додати більше прикладів і спростити матеріал у кількох напрямах: інклюзивна освіта; оцінювання за шкалою ECERS-3 («Шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти»); завдання для портфоліо № 8; психолого-педагогічні основи розвитку дітей раннього та дошкільного віку; стислий огляд

актуальних програм МОН; порівняльні приклади з Фінляндії, Франції, Німеччини, Сполучених Штатів Америки та України; практичні психологічні методики й засоби візуалізації, як-от «Екран настрою» (Mood Screen) або візуальний розклад.

Проведення навчання та підготовка тренерів (ToT)

Ефективному онлайн-фасилітуванню сприяли якісні готові презентації, ретельно розроблені види діяльності, робота в малих групах для обговорення особистого досвіду, увімкнені камери учасників та атмосфера без критики й осуду. Водночас у великих онлайн-групах чисельністю до 45 осіб було складно отримати зворотний зв'язок від усіх. Потрібне було стабільне підключення до інтернету, а розподілити учасників на окремі кімнати по 3–4 особи вдавалося не завжди.

Провідні тренери також зазначили, що матеріал був дуже насиченим, а розклад – спланованим похвилинно. У великих групах критично бракувало часу на поглиблені обговорення та сесії запитань і відповідей. Провідні тренери рекомендують збільшити тривалість програми до 5–6 місяців і додати більше очних занять, коли це дозволятимуть безпекові умови.

Тренінг для тренерів у лютому 2026 року був корисним, однак часу бракувало, а обсяг матеріалу був надто великим. Остаточно підготовлені й надруковані посібники для тренерів і студентів, презентації та роздаткові матеріали надійшли із запізненням, що обмежило час на підготовку. Тренери рекомендують під час ToT опрацьовувати всі теми навчальної програми, проводити практикум з оцінювання портфоліо за конкретними критеріями та моделювати щонайменше одне повне заняття під час підготовки тренерів.

Залученість учасників, оцінювання та портфоліо

Відвідуваність загалом була високою. Більшість учасників мали належну мотивацію, намагалися не пропускати занять, а в разі відсутності завчасно повідомляли про це й зазначали поважні причини. Найбільше учасників вибуло протягом перших двох тижнів, коли вони усвідомили високу інтенсивність програми та необхідність активної участі. У модулі 4 частина випадків вибуття була пов’язана зі значним навантаженням під час практичної підготовки, кількістю записів у портфоліо й стислими строками.

Критерії оцінювання вважалися якісними, а загальна структура портфоліо – задовільною. Водночас обсяг практичної роботи в модулі 4 та кількість записів у портфоліо були надмірними з огляду на стислі строки. Провідні тренери рекомендують або дещо скоротити обсяг портфоліо, або продовжити строки виконання. Вони також пропонують додати до модуля 4 чітке завдання з розроблення тижневого або місячного плану відповідно до програм дошкільної освіти.

Основні рекомендації провідних тренерів

- Збільшити загальну тривалість програми до 5–6 місяців, присвятити більше часу обговоренню у великих групах і продовжити строки завершення портфоліо.

- Залучити до онлайн-занять окремого модератора або технічного асистента для контролю відвідуваності, керування кімнатами для роботи в групах і розв'язання технічних питань, щоб тренер міг зосередитися на викладанні.

- Розробити для посібника тренера чітко визначені, докладні плани занять із конкретним розподілом часу й рекомендаціями щодо елементів, які обов'язково потрібно опрацювати та не можна вилучати.

- Посилити критерії відбору учасників уже на початковому етапі, щоб майбутні учасники розуміли обсяг навантаження, вимоги до мотивації та професійні очікування.

- Для масштабування врегулювати питання офіційного затвердження МОН, оплати праці тренерів, академічної доброчесності, дотримання авторського права та можливості для закладів, які успішно апробували програму, стати хабами з підготовки нових тренерів.

«Теми, пов’язані з організацією інклюзивної освіти, потрібно розширити й доповнити додатковими практичними вправами. Під час навчання я помітила, що учасникам доволі складно правильно вживати термінологію: наприклад, замість поняття “дитина з особливими освітніми потребами” досі часто використовують застарілий вислів “інклюзивна дитина”. У цьому напрямі потрібно посилити практичний складник»

провідна тренерка

«Для ефективної роботи тренеру потрібен докладний план у посібнику, який чітко визначає перебіг заняття – майже похвилинно, – зазначає, які саме положення необхідно донести до аудиторії та які елементи є засадничими й за жодних обставин не можуть бути змінені або вилучені»

провідна тренерка

«Зміст програми чудовий, але якщо ми плануємо реалізовувати її знову, уже перший етап – відбір учасників – потрібно ретельно продумати й визначити чіткі критерії. Крім того, варто або трохи зменшити обсяг портфоліо, або дати учасникам більше часу на його виконання, адже наприкінці програми навантаження дуже велике»

провідна тренерка

Основні висновки та набутий досвід

У цьому розділі узагальнено основні висновки й рекомендації, сформовані за результатами програми та Форуму з обміну досвідом: що варто зберегти, що посилити та що сприятиме інституційному впровадженню.

Що спрацювало добре й потребує збереження

- Майже одностайне схвалення організації та структури програми й співвідношення теорії і практики (97–99 % учасників) – стандарт, який варто зберегти.

- Навчання на основі гри та соціально-емоційний розвиток як найвагоміші джерела зростання учасників.

- Фахові пояснення тренерів наживо й аналіз реальних випадків, а також портфоліо та практичні завдання.

- Спільнота однодумців і ретельно локалізовані українські мультимедійні матеріали.

- Пов’язаний з університетами спосіб здобуття мікрокваліфікації, який надав програмі інституційної довіри та створив потенційний механізм забезпечення сталості.

- Поєднання дослідження, консультативного процесу щодо навчальної програми, формувального дослідження, зворотного зв’язку щодо реалізації та осмислення досвіду під час Форуму, завдяки якому сформовано цикл удосконалення на основі фактичних даних.

Що стало зрозумілішим у процесі реалізації

- Прискорений формат не означає мінімального обсягу підготовки. Учасникам і тренерам потрібні достатній час, структурована підтримка й реалістичне навантаження.

- Мотивація потрібна, але її недостатньо. Під час відбору учасників варто враховувати мотивацію, готовність до інтенсивного навчання, попередній досвід або відповідну підготовку й аспекти захисту дитини.

- Практика – не додатковий компонент. Це основний механізм, завдяки якому учасники застосовують теоретичні знання у професійній діяльності.

- Питання інклюзії та особливих освітніх потреб потребують глибшого й практичнішого опрацювання, зокрема коректної термінології, практичних випадків і фахових рекомендацій.

- Для онлайн-навчання потрібна організаційна підтримка. Тренер не може одночасно викладати насичений матеріал, керувати технічними засобами, контролювати відвідуваність і фасилітувати взаємодію в малих групах.

- Сталість залежить від інституцій і нормативного регулювання: важливі університети, визнання МОН, регіональні хаби та фінансування.

Виклики під час реалізації

Реалізація прискореної програми підготовки педагогів за умов активного збройного конфлікту супроводжувалася реальними обмеженнями. Консорціум уважно відстежував їх і постійно адаптував свою роботу, водночас дотримуючись затвердженого робочого плану.

Умови діяльності

- **Перебої з електропостачанням і зв'язком:** посилення атак на цивільну інфраструктуру спричиняло серйозні повторювані відключення електроенергії, які сповільнювали перекладацькі процеси, обмежували доступність рецензентів і швидкість опрацювання матеріалів, а також затримували координацію та цикли зворотного зв'язку.

- **Безпека:** безпекова ситуація вимагала гнучкої організації дистанційної роботи з будь-якого місця, а очні заходи можна було проводити лише в перевірених локаціях із доступом до укриттів.

Реалізація програми

- **Набір учасників за умов нестабільності:** переміщення населення, закриття закладів дошкільної освіти та мінлива безпекова ситуація, особливо на сході країни, потребували географічної гнучкості у визначенні цільових показників набору, зокрема його збільшення в стабільніших західних регіонах.

- **Залучення місцевих експертів:** нестабільність і переміщення населення ускладнили залучення місцевих експертів і рецензентів.

- **Інституційна координація:** залучення додаткових університетів посилило програму, але продовжило строки набору учасників і впровадження.

- **Технології та інфраструктура:** проведення інтенсивних інтерактивних занять онлайн створило значне технічне навантаження для тренерів і вимагало від регіональних координаторів неформально виконувати функції технічних співмодераторів.

- **Навантаження та строки:** тримісячна модель була інтенсивною для учасників, які одночасно працювали, дбали про родини або виконували обов'язки, пов'язані із завершенням навчального року.

Як долали виклики

- **Гнучкий підхід до реалізації:** коригування строків, визначення пріоритетності критично важливих результатів і перерозподіл завдань для підтримання темпу роботи.

- **Альтернативні рішення для електропостачання** й під'єднання до інтернету, хмарні інструменти з можливістю роботи офлайн, записи онлайн-занять і мобільний Wi-Fi для учасників.

- **Збереження дошкільної освіти серед пріоритетів МОН**, завдяки чому зміни керівництва не вплинули на програму.

- Регіональні координатори допомагали провідним тренерам **контролювати відвідуваність і розв'язувати технічні питання** під час критично важливих перших занять, хоча в майбутніх наборах цю роль варто формалізувати.

Рекомендації

Наведені нижче рекомендації поєднують результати оцінювання потреб, Консультативної зустрічі щодо навчальної програми, післяпрограмного оцінювання «Фама», фокус-груп під час Форуму з обміну досвідом та обговорень із зацікавленими сторонами.

Напрям	Рекомендація	Докази / обґрунтування	Пріоритет
Тривалість і темп програми	Розглянути можливість збільшення тривалості програми до 5–6 місяців або принаймні скоригувати темп ключових модулів і строки виконання портфоліо.	Учасники й провідні тренери вважали тримісячну модель інтенсивною; під час оцінювання «Фама» найчастіше пропонували «надати більше часу / продовжити програму».	Високий
Час проведення	Розглянути можливість проводити майбутні набори на початку навчального року, а не наприкінці.	Учасники зазначили, що обов'язки наприкінці навчального року, річне звітування та випускні заходи ускладнювали завершення програми.	Середній
Інклюзія / особливі освітні потреби	Додати окремий модуль з інклюзії / особливих освітніх потреб або суттєво розширити наявний зміст, додавши практичні випадки, відпрацювання термінології та прикладні стратегії.	Учасники й тренери неодноразово просили посилити підтримку з питань особливих освітніх потреб та інвалідності, інклюзивної освіти, мовленнєвого розвитку й уживання коректної фахової термінології.	Високий
Практика та реальні випадки	Додати більше реальних випадків, спостережень у групах, відеоприкладів і можливостей аналізувати реальну роботу з дітьми.	Оцінювання потреб, консультативний процес і оцінювання «Фама» засвідчують важливість практичних завдань, спостереження, аналізу випадків і прикладного навчання.	Високий

Напрям	Рекомендація	Докази / обґрунтування	Пріоритет
Портфоліо та модуль 4	Спростити документацію модуля 4 або поділити її на частини; скоротити обсяг портфоліо чи продовжити строки його завершення.	Провідні тренери повідомили, що навантаження модуля 4 та кількість записів у портфоліо були надмірними з огляду на відведений час.	Високий
Тренінг для тренерів	Посилити ToT завдяки детальному покроковому опрацюванню модулів, практиці оцінювання портфоліо, моделюванню повних навчальних занять і завчасному доступу до друкованих та остаточно підготовлених матеріалів.	Провідні тренери повідомили, що ToT був корисним, але надто коротким, а матеріали надійшли запізно.	Високий
Онлайн-навчання	Призначити для онлайн-занять окремого технічного співмодератора або адміністратора.	Тренерам було складно одночасно викладати, контролювати відвідуваність, керувати кімнатами для роботи в групах і розв'язувати технічні питання.	Високий
Відбір учасників	Розробити чіткіші критерії відбору, які враховуватимуть мотивацію, готовність до інтенсивного навчання, попередній досвід або відповідну підготовку й аспекти захисту дитини.	Учасники оцінювання потреб рекомендували проводити співбесіди й тестування, вимагати мотиваційні листи, залучати психолога та використовувати розгляд практичних ситуацій; провідні тренери також визначили відбір одним із пріоритетів.	Високий
Підтримка випускників	Після завершення програми створити спільноту випускників або професійну спільноту практиків.	Учасники високо оцінили можливість надалі користуватися матеріалами й постійно спілкуватися з колегами та тренерами; 97,5 % мають намір продовжувати навчання.	Середній

Напрям	Рекомендація	Докази / обґрунтування	Пріоритет
Інституційне впровадження	Домагатися визнання / рекомендації МОН і визначити гнучкі моделі інтеграції у заклади вищої освіти (ЗВО), інститути післядипломної педагогічної освіти (ІППО) та шляхи професійного розвитку.	Учасники «Світового кафе» визначили офіційне визнання й гнучкість умовами масштабування.	Високий
Модель регіональних хабів	Використовувати університети, які успішно апробували програму, як регіональні хаби для підготовки нових тренерів і надання методичної підтримки.	Під час обговорень на Форумі з обміну досвідом масштабування на основі хабів визначено перспективним шляхом.	Середній
Фінансування та сталість	Розробити реалістичну модель фінансування, яка поєднуватиме грантову й державну підтримку та інституційну відповідальність.	Зацікавлені сторони визначили фінансування умовою ширшого впровадження й масштабування.	Високий

Подальші кроки – сталість і масштабування

Програму «Швидкий старт» від початку проєктували так, щоб вона діяла й після завершення грантового періоду: її інституціоналізовано через університети й мікрокваліфікації та підготовлено до масштабування в різних регіонах і, потенційно, в інших умовах надзвичайних ситуацій.

Сталість

- **Шлях здобуття мікрокваліфікації:** ГО «Добра освіта» й університети домовилися підтримувати сталість програми завдяки видачі документів про мікрокваліфікації відповідно до законодавства України. Львівський національний університет імені Івана Франка та Ізмаїльський університет затвердили внутрішні положення про присудження мікрокваліфікацій випускникам; Харківська гуманітарно-педагогічна академія завершує процес затвердження.

- **Ринкова й репутаційна цінність:** мікрокваліфікація має визнану цінність у системі вищої освіти України, а в поєднанні з відповідальністю університетів посилює довіру до програми та сприяє кар'єрному розвитку випускників як фахівців дошкільної освіти.

- **Інституційне продовження:** університети-партнери мають намір і надалі пропонувати програму в межах портфеля програм безперервної освіти / професійного розвитку, створюючи інституціоналізований шлях до професії у сфері дошкільної освіти, особливо для дорослих без попередньої педагогічної підготовки.

- **Відповідність результатам оцінювання потреб:** початкове дослідження дійшло висновку, що програму можна представляти як мікрокваліфікацію в закладах вищої освіти, центрах зайнятості або закладах професійної освіти, і рекомендувало співпрацювати з університетами та центрами зайнятості в запропонованих регіонах.

Масштабування

- **Пілотування в кількох регіонах:** пілотування розширилося від одного регіону до трьох університетів у різних регіональних контекстах, що збільшило географічне охоплення й дало змогу апробувати модель у різних умовах.

- **Покращення доступу:** партнерство з університетами сприяє різноманіттю та інклюзії, розширюючи доступ для фахівців у регіонах зі значним попитом на дошкільну освіту й великою кількістю внутрішньо переміщених дітей.

- **Модель, придатна до адаптації та поширення:** результати дослідження, навчальну програму й модель із мультимедійним супроводом можна використовувати для підтримки інших регіонів та в інших умовах надзвичайних ситуацій, зокрема спричинених екстремальними погодними явищами, спираючись на досвід Sesame Workshop з адаптації контенту для дітей і родин у періоди порушення звичного життя.

- **Регіональні хаби:** заклади вищої освіти, які успішно випробували «Швидкий старт», можуть готувати майбутніх провідних тренерів, підтримувати адаптацію програми іншими закладами й надавати методичну допомогу громадам.

- **Спосіб залучення зацікавлених сторін:** до майбутнього масштабування варто активно залучати МОН, університети, заклади післядипломної педагогічної освіти, місцеві громади, керівників закладів дошкільної освіти, центри зайнятості, донорів і державних партнерів із фінансування.

Подальші рішення

- Затвердити остаточну тривалість і темп реалізації програми для наступного набору.

- Узгодити, чи стане інклюзія / особливі освітні потреби окремим модулем або розширеним наскрізним компонентом.

- Затвердити офіційний спосіб здобуття мікрокваліфікації та остаточний розподіл інституційної відповідальності.

- Визначити роль визнання, рекомендації або затвердження МОН у майбутньому впровадженні.

- Розробити модель технічної підтримки для онлайн-навчання.

- Узгодити систему даних для відстеження професійного шляху випускників, результатів працевлаштування та довгострокового застосування програми в роботі з дітьми.